

דוח הסיכונים המפורט
ליום 30 בספטמבר 2020

2020

דרישות הגילוי המפורטות בנדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים - תוכן עניינים

תוכן עניינים

עמוד	
5	חלק 1 - כללי
10	יחסים פיקוחיים עיקריים, סקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון
10	חלק 2 - יחסים פיקוחיים עיקריים וסקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון
11	הסיכונים המתפתחים
15	הון ומינוף
15	חלק 3 - הרכב ההון
20	חלק 4 - יחס המינוף
21	סיכון אשראי
21	חלק 5 - סיכון אשראי
31	חלק 5א - סיכון אשראי של צד נגדי
33	סיכון שוק
33	חלק 6 - סיכון שוק
34	סיכון נזילות
34	חלק 7 - סיכון נזילות

רשימת הטבלאות:

עמוד	
10	יחסים פיקוחיים עיקריים (KM1)
14	סקירת נכסי סיכון משוקללים (OV1)
16	הרכב ההון הפיקוחי תוך ציון הפניות למאזן הפיקוחי (CC1)
20	יחס המינוף (LR1) (LR2)
23	מידע נוסף על חובות ששונו תנאיהם במסגרת ההתמודדות עם אירועי נגיף הקורונה
24	איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1)
25	שיטות להפחתת סיכון אשראי - סקירה (CR3)
26	הגישה הסטנדרטית - חשיפה לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון (CR5)
28	סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק
30	נתונים על סיכון האשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור)
32	ניתוח חשיפה של סיכון אשראי לצד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1)
33	הקצאת הון בגין התאמת שערורן לסיכון אשראי (CVA) (CCR2)
33	סיכון שוק בגישה הסטנדרטית (MR1)
34	יחס כיסוי הנזילות (LIQ1)

חלק 1 - כללי

בהתאם להוראות בנק ישראל, כפי שעודכנו ביום 31 בדצמבר 2017, נדרשים תאגידים בנקאיים לפרסם דוח מפורט על הסיכונים ואופן ניהולם באתר האינטרנט שלהם, שיכלול מידע משמעותי כמותי ואיכותי לפי דרישות הגילוי של באזל ודרישות גילוי על סיכונים המבוססות על מקורות אחרים, לרבות דרישות גילוי שפורסמו על ידי הפורום ליציבות פיננסית (FSF) ודרישות גילוי שפורסמו על ידי הוועדה ליציבות פיננסית (Financial Stability Board). לצורך השלמת הגילוי, יש לעיין בדוח זה ביחד עם הדוח הכספי, ובכלל זה עם פרק "סקירת הסיכונים" בדוח הדירקטוריון וההנהלה שמתפרסם לציבור. הדוח הרבעוני הינו מצומצם משמעותית בהתאם להנחיות בהוראה לגבי דרישות הגילוי הכמותיות והאיכותיות.

מדיניות גילוי

הבנק התווה מדיניות גילוי למידע שנדרש לפי הוראה 651 של בנק ישראל, שאושרה על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון. עקרונות המדיניות קובעים תהליך לבחינת נאותות הגילויים, שנגזרים ממנה, בין היתר, קריטריונים איכותיים ופרמטרים כמותיים המסייעים לבחון כי הוצפו וטופלו באופן נאות כל הגילויים המהותיים הנדרשים, באופן שיביא לידיעת משתמשי הדוחות את כל המידע המהותי על פרופיל הסיכון של הבנק ודרכי ניהול הסיכונים. בנוסף, מעוגנות במדיניות הבהרות הפנימיות והנהלים למתן גילוי למידע זה.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח זה, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בחקיקה והוראות גורמי פיקוח, התפתחויות מאקרו-כלכליות בארץ ובעולם והשפעתן על מצב הנזילות והיציבות בשוקי ההון בחברות עסקיות בארץ ובעולם, אירועים כלכליים חריגים כגון שינויים קיצוניים בריבית, שערי חליפין ואינפלציה, שערי מניות, מחירי אגרות חוב, התנהגות המתחרים ושינוי בתנאי התחרות. לעניין זה ראו גם הסתייגות בפיסקת השפעת התפשטות נגיף הקורונה.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "עוד", "תחזית", "הערכה", "אומדן", "תרחיש", "חזוי", "צפוי", "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק" וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "יכול", "ייתכן", "יהיה". ביטויים צופי פני עתיד אלו כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר עשויים שלא להתממש או להתממש בצורה שונה מהצפוי כתוצאה, בין היתר, מהגורמים המפורטים לעיל או כתוצאה מהתממשות אחד או יותר מגורמי הסיכון המפורטים בפרק טבלת גורמי הסיכון בדוח הסיכונים לשנת 2019 או פרק סקירת הסיכונים בדוחות הכספיים לשנת 2019.

המידע המוצג בדוח זה נסמך, בין היתר, על פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר ונתוני בנק ישראל וכן על מידע פומבי שנמסר על ידי גורמים שונים הפעילים והקשורים לשוקי ההון והכספים.

כללי

פעילותו של הבנק מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהעיקריים בהם הינם: סיכונים האשראי, לרבות ריכוזיות (ענפי משק ולווים). סיכונים שוק, כאשר העיקרי בהם הינו סיכון הריבית, סיכונים נזילות, סיכונים תפעוליים, לרבות סיכון סייבר ואבטחת מידע וסיכון טכנולוגיות המידע, סיכונים ציות והלבנת הון, סיכון אסטרטגיה, סיכון משפטי וסיכון מוניטין. פירוט לגבי פרופיל הסיכון של הבנק ודרכי ניהולו, ראה בדוח הסיכונים המפורט לשנת 2019.

השפעת התפשטות נגיף הקורונה

מגיפת הקורונה שהחלה להתפשט בעולם בתחילת 2020, ממשיכה להשפיע על הכלכלה העולמית עם התפשטותו של גל שני, שמאלץ מדינות בכל העולם לחזור ולהנהיג הגבלות שונות. על פי תחזיות של גופים בינלאומיים, המביאות בחשבון תרחיש אופטימי ותרחיש פסימי, הצפי הינו למיתון בכלכלה העולמית בשנת 2020 והתאוששות בשנת 2021. עם זאת, קיים חשש כי השפעת הנגיף תהיה ארוכה יותר. הכלכלה העולמית כבר התחילה להראות סימני התאוששות, אך בכלכלות הגדולות בעולם הצמיחה נבלמה ברבעון השלישי ואילך, למעט כלכלת סין שמפגינה המשך התאוששות בצד רמת תחלואה נמוכה. העולם חווה גל גדול של פיטורי עובדים, שממשיך להוסיף לנתוני האבטלה הגבוהים שכבר קיימים. הבנקים המרכזיים בעולם העניקו סכומים גדולים לסיוע וממשלות רבות הפעילו תכניות פיסקליות בסכומים משמעותיים לצורך מתן תמריצים כלכליים, אך חוסר הוודאות ממשיך להיות משמעותי.

בעקבות קצב ההדבקה ורמת התחלואה בישראל, הוכרז לקראת סוף הרבעון השלישי של שנת 2020 על סגר שני, שהופעל עד לאמצע אוקטובר. לאחריו החל מהלך פתיחה הדרגתי של הסגר. הסגר גרם להחמרה במצב המשק, ולפי תחזית של חטיבת המחקר של בנק ישראל שפורסמה לקראת סוף אוקטובר גובשו שני תרחישים מרכזיים – תרחיש המאופיין בשליטה על התפתחות התחלואה (התכווצות של 5% בתוצר ב-2020 וצמיחה של כ-6.5% ב-2021), לצד תרחיש המאופיין בשליטה נמוכה על התפתחות התחלואה (התכווצות של 6.5% בתוצר ב-2020 וצמיחה של 1% ב-2021). לדעת בנק ישראל יש להביא בחשבון שהממשלה לא תוכל להגדיל ללא גבול את הגירעון והחוב מבלי שתהיה לכך השפעה על המחיר שבו הממשלה מגייסת חוב. על מנת לוודא שזרימת האשראי לכל המגזרים נמשכת, בנק ישראל התערב בשוק האג"ח הממשלתי, ביצע רכישות של אג"ח קונצרני ופעל להספקת הלוואות למערכת הבנקאית, לצורך הרחבת היצע האשראי הבנקאי, ובכלל זה גם הלוואות בריבית שלילית של מינוס 0.1%. הממשלה ממשיכה לנקוט בצעדים כלכליים לסיוע לשוק העבודה כמפורט בהמשך.

הבנק ממשיך להקפיד על יישום הנחיות משרד הבריאות ובנק ישראל. במסגרת השמירה על המשכיות העסקית, נקט הבנק בשורה של צעדים, בין היתר, באמצעות פיצול יחידות, שימוש בעבודה מרחוק ויצירת "קפסולות" או עבודה בצוותים, תוך הקפדה על ניהול הסיכונים וקיום בקורות. ברבעון השני של השנה, בוצע תהליך הפקת לקחים לגבי השפעת גל התחלואה הראשון של הנגיף, בהובלת המחלקה לניהול סיכונים ובהשתתפות כל האנפים והיחידות בבנק. תהליך הפקת הלקחים כלל התייחסות להמשכיות העסקית בצל הנגיף וכן הועלו נושאים לשיפור היערכות הבנק אשר יושמו במהלך הרבעון השלישי של השנה, לקראת גלי תחלואה נוספים, אם וככל שיהיו.

הנהלת הבנק והדירקטוריון מקיימים מעקב שוטף בכל הנושאים והסיכונים הנובעים מהמשבר, השלכותיו והשפעותיו הפיננסיות על הבנק ובכלל זה ההשפעות על סיכוני אשראי, נזילות, תיק הנוסטרו וכו'. הבנק ממשיך לשמור על יתרות נזילות גבוהות יותר במט"ח ובשקלים, מאשר במצב עסקים רגיל. כמו כן, נשמר יחס כיסוי נזילות גבוה מעבר למגבלות הרגולטוריות והפנימיות בכל המגזרים. יחס כיסוי הנזילות לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020 עמד על 192%. פקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2020 הסתכמו בכ- 8,297 מיליוני ש"ח בהשוואה לכ- 6,962 מיליוני ש"ח בסוף שנת 2019, גידול בשיעור של 19.2%. ברבעון השלישי של השנה, נמשך השימוש הגבוה של הלקוחות הפועלים בפעילות הישירה וביעור השימוש בערוצי הדיגיטל. בעקבות המשבר, הבנק איפשר שירותים נוספים בערוצים הישירים לצד ההקלות שניתנו על ידי בנק ישראל, תוך ביצוע התאמה של הניטור והבקורות וממשיך לפעול להרחבת השירותים הניתנים בערוצים אלו. בעוד שברבעון הראשון ירידות בשערי נכסים סחירים, שינויים בעקומי בריבית בארץ ובעולם ובמרווחי אגרות חוב יצרו השפעה לרעה על שווי הנכסים הסחירים של הבנק, ברבעון השני והשלישי חלה התאוששות בשווקים ובשווי נכסים אלו. נכון ל- 30 בספטמבר 2020 יתרת קרן ההון של תיק איגרות החוב הזמין למכירה עומדת על 1.2 מיליוני ש"ח. במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 חלה עליה ביתרת קרן ההון של 1.3 מיליוני ש"ח ומומש סך של 0.6 מיליוני ש"ח.

על רקע התפשטות נגיף הקורונה ועל מנת להבטיח את יכולתם של הבנקים להמשיך להציע אשראי, הפחית הפיקוח על הבנקים ביום 31 במרס 2020 את דרישות ההון מהבנקים, במסגרת הוראת שעה לתקופה של שישה חודשים עם אפשרות להארכה. (ביום 16 בספטמבר הווארכה תקופת הוראת השעה עד ליום 31 במרס 2021). בהתאם, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק על ידי הפיקוח על הבנקים ליום 30 בספטמבר 2020 ולמשך תקופת הוראת השעה, הינם 8.00%-ו-11.50%, בהתאמה (במקום 9.00%-ו-12.50% לפני הוראת השעה). בהודעה שפורסמה המפקחת על הבנקים בחודש מרס 2020, בקשר עם הוראת השעה, התבקשו הדירקטוריונים של הבנקים, בין היתר, לבחון מחדש את מדיניות הדיבידנדים מתוך כוונה שהמקורות ההוניים שישתחררו כתוצאה מהקטנת דרישות ההון ישמשו להגדלת אשראי ולא לצורך חלוקה. על רקע הודעת המפקחת וכדי לאפשר יישום תכלית ההוראה, קיים דירקטוריון הבנק ביום 26 במרס 2020 דיון בדבר חלוקת דיבידנד בגין שנת 2019, במסגרתו הוחלט לא לחלק דיבידנד בעת הזאת.

יחס הון רובד 1 ליום 30 בספטמבר 2020 עמד על 13.98% בהשוואה ל- 13.70% ברבעון קודם ול-13.50% ביום 31 בדצמבר 2019. יחס המינוף עמד על 7.27% בהשוואה ל- 7.38% ברבעון קודם ול-7.68% ביום 31 בדצמבר 2019. במהלך חודש מאי 2020, גיבש בנק ישראל מתווה אחיד לדחיית תשלומי הלוואות ("המתווה"), אשר אומץ על ידי המערכת הבנקאית, וחל על שלושה מגזרי פעילות – משכנתאות, אשראי צרכני ואשראי עסקי (כהגדרתם במתווה). במסגרת המתווה, נקבעו לכל אחד מהמגזרים, תנאי סף הנדרשים על מנת שהלוואה תיכלל במתווה, היקף שיקול הדעת של הבנק ביחס לדחיית התשלומים וכן הכללים למתכונת דחיית התשלומים בכל מגזר, שעיקרם תקופות דחיית

התשלומים, המועדים להגשת בקשות דחייה, איסור גביית עמלות בגין מהלך הדחייה, גובה הרביית בה יחויבו התשלומים הנדחים, אופן פריסת ההלוואה ועוד.

מאז הפעלת המתווה בנק ישראל מאריך אותו בהתאם למצב המשבר. נכון להיום ניתנה הארכה נוספת של התקופה להגשת בקשה לדחייה עד ליום 31 בדצמבר 2020. משך תקופת הדחייה האפשרי בכל הודעה על דחייה הוארך ביחס לחלק מהלווים. המתווה המורחב חל הן על לקוחות שכבר דחו תשלומי הלוואה במהלך משבר הקורונה ונדרשים לסיוע נוסף והן על לקוחות שטרם ביצעו דחייה כאמור.

הבנק מיישם את הנחיות בנק ישראל, תוך שמירה על עיקרון ההוגנות כלפי הלקוחות וממשיך לנטר את מצב הלווים ולפעול על פי המתווה. הבנק ממשיך לקבל בקשות לדחיית תשלומי הלוואות מלקוחות הבנק.

נכון ליום 30 בספטמבר 2020 יתרת האשראי בגינו נדחו תשלומי הלוואות הינו בסך 42.0 מיליוני ש"ח והיקף החובות אשר תקופת דחיית התשלומים בגינם הסתיימה ב- 30 בספטמבר 2020 הינו כ-93.6 מיליוני ש"ח.

בנוסף, בוצעו שורה של צעדים על מנת לסייע ללקוחות, בהסתמך על שורה של הקלות שפרסם בנק ישראל. עם פרוץ המשבר, הבנק בחן את סיכון המודלים של האשראי העסקי והפרטי, לרבות ההפרשות להפסדי אשראי, ונקטו פעולות להפחתת הסיכון. ככלל, הבנק מנהל את סיכון המודלים, ובפרט המודלים של סיכון אשראי, באופן שמקטין את רמת הסיכון.

על רקע התפשטות הנגיף, השפעותיו על הסביבה המאקרו כלכלית ואי הוודאות הרבה שהגיעה בעקבותיו, צופה הבנק, כי ההוצאות בגין הפסדי האשראי יגדלו. לאור מצב אי הוודאות החליט הבנק להגדיל את ההפרשה הקבוצתית במהלך שנת 2020, באמצעות עדכון ההתאמות האיכותיות בחישוב ההפרשה הקבוצתית, כדי לשקף את הגידול האפשרי בהפרשה הפרטנית שיתכן ויבוא לידי ביטוי ברבעונים הבאים. סך ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-18.3 מיליוני ש"ח, בהשוואה ל-6.4 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, מזה סך של 14.5 מיליוני ש"ח בהוצאה הקבוצתית להפסדי אשראי, בהשוואה להוצאה קבוצתית להפסדי אשראי בסך של 6.4 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הבנק ממשיך בעדכון תשתית תרחישי קיצון המבטאת גם את השפעות המשבר, זאת בהמשך לתרחישים שנבנו על ידי הבנק, ולדרישת בנק ישראל, ברבעון השני של השנה. יחסי ההון בכל התרחישים הינם מעל המגבלות הרלוונטיות.

סיכון סייבר ואבטחת מידע (כחלק מהסיכון התפעולי) - משבר הקורונה הוביל לעלייה בניסיונות התקיפה על ארגונים בעולם כולל גידול בניסיונות פשיגו בשילוב הנדסה חברתית. לאורך התקופה, הבנק נקט במספר רב של צעדים למזעור החשיפה לסיכונים, בין היתר, חיזוק ושיפור מנגנוני ההגנה המופעלים במערכות הבנק. בעקבות המעבר החלקי לעבודה מרחוק, הוגדר ניטור על כלל הפעילות והועלתה מודעות העובדים לפעילות תקינה, לבקורות הקיימות ולאיומים החדשים.

סיכון ציות - משבר הקורונה דורש עירנות מוגברת מצד הבנק, על מנת למנוע ניצול לרעה של המשבר למטרות אלו. מחלקת הציות הקבוצתית ממשיכה בביצוע בקורות ממוקדות בדגש על איתור, זיהוי וטיפול בפעולות הנחזות כבלתי רגילות.

סיכון אסטרטגיה - בעקבות המשבר ואי הוודאות המאפיינת את התקופה הנוכחית, הבנק ממשיך לעקוב מקרוב אחר השינויים בשוק ובוחן את השפעות המאקרו-כלכליות, התנהלות הלקוחות והתנהלות בנק, על האסטרטגיה ותכנית העבודה של הבנק. במקרים בהם מזהה כי למשבר יש השפעה מהותית על הפעילות, מבוצעות ההתאמות הנדרשות לצורך התמודדות עם המצב החדש. במהלך חודש יולי הובאה לדיון בחינה של התכנית האסטרטגית כחלק מהעדכון התקופתי ונמצא כי אין שינוי מהותי במתווה האסטרטגי.

כאמור, לא ניתן להעריך בשלב זה את מלוא השפעות האירוע והיקפן על הבנק, וזאת בשל אי ודאות בקשר עם משך אירוע התפשטות הנגיף, צעדים שינקטו לעצירת התפשטותו, עוצמתם וכן אי ודאות באשר להשפעות הנגזרות על הפעילות המשקית, מגמות בשוקי ההון וצעדים פיננסיים שונים שינקטו (על ידי ממשלות, בנקים מרכזיים ורגולטורים בנושא).

היערכות הבנק בדבר השלכות אפשריות של התפשטות נגיף הקורונה והשפעתו על השווקים הינן מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך, תשכ"ח-1968, המבוסס, בין היתר, על מידע, פרסומים של צדדים שלישיים ואומדנים המצויים בידי הבנק למועד זה. הערכות אלה אינן ודאיות והן עשויות להתממש באופן שונה מהותית מהאמור לעיל, בין היתר, כתלות בהיקף התפשטות הנגיף, בתגובת הממשלות והבנקים המרכזיים ובתקופת התמשכות האירוע. לפרטים נוספים על השפעת התפשטות נגיף הקורונה, ראה ביאור 16 לדוחות הכספיים.

תחולת היישום

מסגרת העבודה כוללת את הבנק בלבד. הבנק הינו חלק מקבוצת הבנק הבינלאומי. לא קיימים איסורים או מגבלות משמעותיות אחרות כלשהן על העברת כספים או הון פיקוחי בתוך הקבוצה, מעבר למגבלות הכלליות החלות על ביצוע עסקאות מכל סוג כל עוד הבנק שומר על יחס ההון המזערי הנדרש ממנו על פי הדין. יצויין כי העברת כספים שאינם הון פיקוחי לחברת האם, כפופה לנב"ת 312 - עסקאות עם אנשים קשורים ונב"ת 313 - מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

הוראות רגולטוריות וגילויים נוספים הקשורים לפרופיל הסיכון של הבנק

הקלות ביישום הוראות בנק ישראל עקב השפעות נגיף הקורונה

בנק ישראל גיבש התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם וירוס הקורונה. ההתאמות כוללות, בין היתר, שורת הקלות, שמטרתן לאפשר לתאגידים הבנקאיים את הגמישות העסקית הנדרשת בעת הזו ולסייע למשקי הבית ולעסקים בנסיבות החריגות שנוצרו. הקלות פרטניות בנושאים שונים, בין היתר, בחובות דיווח מסוימות לפיקוח בתקופה זו, דחיית מועדים מסוימים שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין ודחיית מועדי כניסה לתוקף של הוראות שונות. לפרטים ר' פרק חקיקה ויוזמות רגולטוריות בדוח הכספי ליום 30 בספטמבר 2020.

השינויים והצעות השינויים מקיפים מגוון רב של נושאים והם השתנו ומשתנים תדירות, בהתאם לצרכים העולים מהתמודדות עם המשבר והשלכותיו.

מתבצע תהליך מוסדר בבנק לגבי טיפול בהקלות. כל הקלה מופנית לאגף האחראי. נקבע תהליך ליישום ההקלה ובמידת הצורך, מפורסם חוזר לאחר אישור כל הגורמים הרלבנטיים כולל מנהלי הסיכונים השונים. כמו כן, בעקבות המשבר התקבלו החלטות פנימיות להקלות או שינויים וגם הם מלווים על ידי מנהלי הסיכונים.

גילוי על היערכות להפסקת השימוש בליבור

בהתאם לפרסום של הרשות להתנהלות פיננסית בבריטניה (FCA) מחודש יולי 2017, צפויה המערכת הפיננסית העולמית להפסיק את השימוש בליבור באופן הדרגתי עד סוף שנת 2021. להפסקת השימוש בליבור ומעבר למדדי ריבית חלופיים צפויות להיות השלכות רחביות על הבנק כגון השלכות כלכליות, תפעוליות וחשבונאיות. לעניין זה, בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, הובהר כי על רקע הסיכון לחוסר ודאות בנוגע לפרשנות של חוזים הצמודים לליבור, נדרש לכלול גילוי בדבר היערכות להפסקת השימוש בליבור במקרים בהם קיימת חשיפה מהותית להפסקת השימוש בליבור.

נכון למועד פרסום הדוח, הוחל בהיערכות לניהול והפחתת הסיכונים שזוהו וקשורים להפסקת השימוש בליבור. כגון: סיכון פיננסי, סיכון מודל, סיכון משפטי, סיכון רגולטורי ופיקוחי, סיכון טכנולוגי וסיכון עסקי. כחלק מהיערכות, חברת האם הקימה צוותים ייעודיים שמטרתם, בין היתר, לפתח תהליכי עבודה לצורך זיהוי הסיכונים, הערכת היקף הסיכון, בחינת ההשפעות של כל סיכון, הצעת חלופות לאופן הפחתת הסיכונים, ניטור של הסיכונים וההשפעות הקשורות אליהם והעברת עדכונים שוטפים להנהלה ולדירקטוריון.

בנוסף, הבנק שולח הודעה ללקוחות הבנק בדבר השינויים הצפויים בנוגע לפרסום הליבור והמשמעות האפשריות של שינויים אלה, והכל ע"פ המידע המצוי בידי הבנק בשלב זה. לאור חוסר הוודאות לגבי מדדי הריבית החלופיים, המושפע מהחלטות בינלאומיות, בשלב זה עדיין אין ביכולת הבנק לבצע הערכות כמותיות של השפעת החלפת הריביות. הבנק ממשיך לעקוב אחרי הפרסומים הבינלאומיים ויפעל בשאיפה להקטין את הסיכונים הנובעים מתהליך החלפת ריביות העוגן. לפירוט ראה פרק סקירת הסיכונים בדוח הכספי ליום 30 בספטמבר 2020.

מכתב בנק ישראל בנושא התייעלות תפעולית

ביום 12 בינואר 2016, הופץ מכתב בנק ישראל בנושא התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל. לפי המכתב, דירקטוריון הבנק יתווה תכנית רב שנתית להתייעלות. תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאי המכתב יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת התכנית לתקופה של חמש שנים בקו ישר.

ביום 14 בנובמבר 2016 אישר דירקטוריון הבנק את מהלכי התייעלות במסגרת תכנית רב-שנתית שעלותה הוערכה בכ- 3.5 מיליוני ש"ח (לפני השפעת המס). ללא ההקלה כאמור, יישום מהלכי התייעלות, נכון ליום 30 בספטמבר 2020, היה מביא לקיטון של כ-0.01% ביחסי הלימות ההון.

ביום 16 בדצמבר 2019 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב אשר מאריך את תוקף הנחיות אלו עד ליום 31 בדצמבר 2021. הארכת התוקף מאפשרת לתאגידים הבנקאיים להרחיב את תכנית התייעלות בתחום כח האדם. הבנק הרחיב

את תכנית ההתייעלות שלו אשר עלותה כ- 8.0 מיליוני ש"ח (לפני השפעת המס). לאחר תאריך המאזן, הבנק הרחיב את תכנית ההתייעלות שלו ב- 1.0 מיליוני ש"ח נוספים. ללא ההקלה כאמור, יישום מהלכי ההתייעלות, נכון ליום 30 בספטמבר 2020, היה מביא לקיטון של כ-0.08% ביחסי הלימות ההון.

אימוץ עדכונים לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב - הפרשות להפסדי אשראי
ביום 4 ביולי 2019, פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה בדבר "יישום כללי חשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא הפסדי אשראי צפויים" אשר כוללת דחייה במועד היישום לראשונה של הכללים החדשים ליום 1 בינואר 2022.

ביצוע העברות בנקאיות מול מוסדות פיננסיים הפועלים באיחוד האמירויות הערביות
לאור הסכם השלום שנחתם בין מדינת ישראל ובין איחוד האמירויות בספטמבר 2020, הוציא הפיקוח על הבנקים ביום 21 באוקטובר 2020 מכתב המתאר מספר צעדים ליצירת סביבת פעילות מופחתת סיכון, בפעילות אל מול איחוד האמירויות הערביות, ובפרט פעילות הנלווית לסחר הצפוי בין המדינות, כדוגמת ביצוע העברות בנקאיות, העמדת ערבויות ומכתבי אשראי זאת במטרה לאפשר קידום פעילות בנקאית שתתמוך בפעילות הכלכלית והמסחר בין שתי המדינות, תוך ניהול סיכונים מוקפד המצריך הקצאת משאבים הולמים ללימוד הסביבה העסקית, היכרות עם המוסדות הפיננסיים הרלוונטיים, וביצוע בקרות שוטפות. הבנק נערך בהתאם לאמור במכתב בנק ישראל, על מנת לאפשר פעילות זו.

חלק 2 - יחסים פיקוחיים עיקריים וסקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון להלן גילוי על היחסים הפיקוחיים העיקריים. הבנק עומד ביעדים הרגולטוריים והפנימיים ביחסים אלו

30.09.19	31.12.19	31.03.20	30.06.20	30.09.20	
במיליוני ש"ח					
הון זמין (*)					
708.8	721.6	738.8	756.5	777.3	הון עצמי רובד 1
703.4	716.6	734.1	752.2	773.3	הון עצמי רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר (4)
708.8	721.6	738.8	756.5	777.3	הון רובד 1
703.4	716.6	734.1	752.2	773.3	הון רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר (4)
764.1	776.5	796.2	817.9	839.5	הון כולל
758.7	771.5	791.5	813.7	835.5	הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר (4)
5,279.2	5,347.2	5,415.3	5,522.7	5,561.0	נכסי סיכון משוקללים
5,279.2	5,347.2	5,415.3	5,522.7	5,561.0	סך הכל נכסי סיכון משוקללים (RWA)
יחסי הלימות הון, לפי הוראות המפקח על הבנקים (*)					
באחוזים					
13.43%	13.50%	13.64%	13.70%	13.98%	יחס הון עצמי רובד 1
13.32%	13.40%	13.55%	13.61%	13.90%	יחס הון עצמי רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר (4)
13.43%	13.50%	13.64%	13.70%	13.98%	יחס הון רובד 1
13.32%	13.40%	13.55%	13.61%	13.90%	יחס הון רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר (4)
14.47%	14.52%	14.70%	14.81%	15.10%	יחס הון כולל
14.37%	14.43%	14.62%	14.73%	15.02%	יחס הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר (4)
9.00%	9.00%	8.00%	8.00%	8.00%	יחס הון עצמי רובד 1, הנדרש על ידי המפקח על הבנקים (1)
4.43%	4.50%	5.64%	5.70%	5.98%	יחס הון עצמי רובד 1, מעבר לנדרש על ידי המפקח על הבנקים (1)
יחס המינוף, לפי הוראות המפקח על הבנקים (2)					
9,263.9	9,390.3	10,140.3	10,250.9	10,684.7	סך החשיפות (במיליוני ש"ח)
7.65%	7.68%	7.29%	7.38%	7.27%	יחס המינוף (באחוזים)
7.59%	7.63%	7.24%	7.34%	7.24%	יחס המינוף, לפני השפעת הוראות מעבר (באחוזים) (4)
יחס כיסוי נזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (3)					
922.5	874.2	1,126.5	1,519.2	1,189.7	סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (במיליוני ש"ח)
458.1	422.1	546.6	637.5	629.4	סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים (במיליוני ש"ח)
204%	213%	209%	243%	192%	יחס כיסוי נזילות (באחוזים)

(*) הון, יחסי הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון ויחס מינוף הינם לאחר השפעת התאמות בין מהלכי התייעלות תפעולית - ר' באור 8 בדוח כספי ליום 30 בספטמבר 2020.

(1) דרישות מזעריות ליחס הון עצמי רובד 1 בשיעור 9% ויחס הון כולל בשיעור 12.5% חלות מיום 1 בינואר 2015. לאור התפרצות נגיף הקורונה וכחלק מהתאמות להוראות ניהול בנקאי תקין, פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון לפיו החל מהדוחות לרבעון הראשון של שנת 2020, בוצעה הפחתה של דרישות הון הרגולטוריות החלות על הבנקים בנקודת אחוז אחת. לאור האמור לעיל, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש יחס הון כולל המזערי הנדרש למועד הדיווח הינם 8.00% ו-11.50%, בהתאמה.

(2) ר' חלק 4 להלן להרחבה בנושא יחס המינוף.

(3) ר' חלק 7 להלן להרחבה בנושא יחס כיסוי נזילות.

(4) לפני השפעת הוראות המעבר, ולפני השפעת התאמות בין תכנית התייעלות.

הגידול ביחס הון עצמי רובד 1 ברבעון השלישי לעומת הרבעון הקודם, נובע בעיקר מהרווח הנקי ומגידול קטן בנכסי סיכון.

סיכונים מתפתחים

סיכונים מתפתחים הם סיכונים שעשויים להיווצר בתחומים חדשים, או מוקדי סיכון חדשים בסיכונים קיימים, שנגזרים, בין היתר, מתמורות בסביבה שמשפיעה על תחומי הפעילות הבנקאית, לרבות סביבה רגולטורית, תחרותית, דיגיטלית ועוד.

להלן פרטים בדבר הסיכונים המתפתחים העיקריים:

- 1. סיכון מאקרו-כלכלי** - התוצאות העסקיות של המערכת הבנקאית בישראל ושל הבנק כחלק ממנה מושפעות באופן ישיר ממצב המשק בישראל. הרעה בתנאים הכלכליים, ו/או בתנאים הפוליטיים ו/או הביטחוניים ו/או התפשטות תחלואה עולמית עלולים להביא למיתון במשק, או להאטה כלכלית מהותית. המיתון עלול לגרום לעלייה מהותית בשיעור האבטלה, ירידה ברמת החיים בישראל, שינויים בהרגלי הצריכה, שיכולים לבוא לידי ביטוי, בין היתר, בירידה בהיקף הפעילות בכרטיסי אשראי, או להשפיע על הביקוש לשירותים בנקאיים אחרים על ידי משקי הבית והעסקים, לגרום לשינויים במחזורי הפעילות בשוק ההון ועוד. גורמים אלו עלולים להביא לפגיעה בהכנסות הבנק, להגדיל את היקף החובות הבעייתיים ולהשפיע לרעה על תוצאות הבנק. התפרצות נגיף הקורונה יצרה שינוי משמעותי בסביבה המאקרו-כלכלית שעשויה להיות לו השפעה מתמשכת על המשק, וכפועל יוצא על פעילות המערכת הבנקאית בכלל ועל הבנק כחלק ממנה. ההשפעות המאקרו-כלכליות של נגיף הקורונה על הבנק נבחנו כמפורט בפיסקת השפעת התפשטות נגיף הקורונה - ר' פרק 1 כללי לעיל.
 - 2. סיכון אסטרטגי/מודל עסקי** - בהמשך לחוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות במערכת הבנקאית ("חוק שטרומ") ולהפרדת חברות כרטיסי האשראי מהבנקים הגדולים, הסביבה הרגולטורית ממשיכה באינטנסיביות בקידום הסדרתם של מהלכים להגברת התחרות בתחומים שונים, כגון שירותי תשלום, אשראי קמעונאי, בניית מאגר נתוני אשראי, תקן של בנקאות פתוחה אשר נועד לאפשר שיתוף מידע פיננסי של לקוחות עם צדדים שלישיים, רפורמת הניוד בין בנקים, קידום הקמת לשכת שירותי מחשוב בנקאיים ורגולציה התומכת במעבר לבנקאות דיגיטלית, זאת לצד איומים תחרותיים מצד מגוון גורמים בשוק (בנקים, שחקנים פיננסיים אחרים, חברות הזנק ופינטק).
 - מודל עסקי/תכנית אסטרטגית** - סיכונים הקשורים למגמות חברתיות וצרכניות, לרגולציה ולחקיקה, לסביבה מאקרו-כלכלית תנודתית, משפיעים על שינויים במודל העסקי, ובכלל זה מגמת המעבר ל"בנקאות הדיגיטלית" החדשה, המבוססת על הדיגיטל. כל אלה משפיעים על סביבת הפעילות של הבנק וצפויים להוביל לעליית רמת התחרות, בפרט על מגזר הקמעונאות והעסקים הקטנים. האסטרטגיה ותיאבון הסיכון של הבנק ביחס לסיכון האסטרטגי הינם מידתיים.
 - בעקבות המשבר**, הבנק בחן את ההשפעות על האסטרטגיה של הבנק. במסגרת זו נבחנו השפעות המאקרו-כלכלה, התנהלות הבנק והלקוחות בזמן המשבר על תכנית העבודה של הבנק ובוצעו התאמות נדרשות.
 - סיכונים הנובעים מחדשנות בבנקאות בתקשורת** - המהפכה הדיגיטלית נמשכת ביתר שאת וקיימים איומים תחרותיים מצד שחקניות טכנולוגיה. לאחרונה אף אושרה על ידי הפיקוח הקמת בנק דיגיטלי, ולפיכך הצורך לעמוד בתחרות, מחייב השקעות מיכוניות משמעותיות. בנק ישראל מקדם, במקביל למגמה העולמית, פעילויות בבנקאות דיגיטלית ומאפשר חופש פעולה גדול יותר בתחום, ובמקביל דורש לשפר את המסגרת הקיימת לניהול הסיכונים והתאמתה לסביבה הטכנולוגית הדינאמית. בנושא זה טמון סיכון אסטרטגי כחלק מהגברת התחרותיות בשוק הבנקאי. התכנית האסטרטגית של הבנק כוללת התייחסות להתפתחויות אלו תוך קידום החדשנות בתחום.
 - דרישת התייעלות של המערכת הבנקאית** - התחרות הגוברת במערכת הפיננסית וסביבת הריבית הנמוכה, על רקע דרישת התייעלות של המערכת הבנקאית מצד הפיקוח על הבנקים, הובילו לקידום מהלכי התייעלות במסגרתם ננקטו צעדים שונים לרבות שינויים ביעדי הבנק ארוכי הטווח בד בבד עם התייעלות בהוצאות ובעקבות כך שיפור יחסי היעילות. בהמשך למהלכי התייעלות בהם נקט הבנק בשנים האחרונות, לבנק מהלכי התייעלות, הכוללים, בין היתר, המשך הרחבת פעילות באמצעים דיגיטליים; ייעול בשטחי הסניפים ושיפורים בתהליכי עבודה בסניפים ובמטה.
- 3. סיכון רגולטורי** - מקורו של הסיכון הוא בדרישות הרגולטוריות בארץ ובעולם שבשנים האחרונות נמצאות במגמת התגברות. השינויים הרגולטוריים האמורים ויישום רפורמות רגולטוריות מגבירים את אי הוודאות והתחרותיות במערכת הפיננסית ויוצרים סיכון להכנסות והון הבנק, לרבות באמצעות מניעת או הטלת מגבלות על פעילות עסקית ואובדן הכנסות וכן מחייבים את הבנק להיערכות, יישום והטמעה העלולים לגרום לעלויות והשקעות (כגון השקעות מיכוניות) נכבדות. כמו כן, אי עמידה בהוראות החוק והרגולציה החלות על הבנק חושף אותו לסנקציות,

ובהן עיצומים כספיים, תביעות של לקוחות, לרבות תובענות ייצוגיות, הטלת אחריות פלילית על התאגיד הבנקאי ועל נושאי משרה בו וכן לפגיעה בתדמיתו של הבנק בציבור. הסיכון הרגולטורי מנוהל בבנק כחלק מהסיכון המשפטי, סיכון הציות וסיכון האסטרטגיה.

מדיניות הציות של הבנק מעגנת, בין היתר, את ערכי הציות אותם מקדם הבנק, משמשת כקו המנחה לפעילות כל הגורמים בבנק בניהול סיכונים הציות בכלל ובעמידה במכלול ההוראות הרגולטוריות בפרט, מתווה את העקרונות וקווי היסוד ומעגנת את הסמכויות ותחומי האחריות של הגורמים השונים בבנק לצורך בניית תשתית נאותה ליישום החובות החלות על הבנק בתחום הציות והסדרתם בנהלים ותהליכים. ההיבטים הרגולטוריים - משפטיים מפוקחים ומנוהלים ע"י המערך המשפטי בחברת האם והייעוץ המשפטי בבנק במסגרת מדיניות לניהול הסיכון המשפטי המאושרת על ידי ההנהלה והדירקטוריון. המדיניות מסדירה את הדרכים לאיתורו, מיפוי ומיזעורו של הסיכון המשפטי, לרבות באמצעות מעקב שוטף אחר ההתפתחויות בחקיקה, רגולציה ובפסיקה ומתן יעוץ ותמיכה משפטית שוטפים על בסיס התפתחויות אלה.

בהיבט האסטרטגי - התכנית האסטרטגית ותכנית העבודה מתייחסות להשפעות אפשריות שצוינו לעיל ולוקחת בחשבון את השינויים האמורים. לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראה "מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על הבנק" בפרק ממסל תאגידי, פרטים נוספים. כמו כן, ראה הקלות ביישום הוראות בנק ישראל עקב השפעות נגיף הקורונה בפרק הוראות רגולטוריות וגילויים נוספים הקשורים לפרופיל הסיכון של הבנק.

4. **סיכונים סייבר ואבטחת מידע (כחלק מהסיכון התפעולי)** - בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 361, סיכון סייבר מוגדר כפוטנציאל לנזק הנובע מאירוע סייבר בהתחשב ברמת סבירותו וחומרת השלכותיו. הבנק מנהל את הסיכון הנ"ל בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 361, 363, 367 ו-367, המתייחסות לסיכון זה ולאיומים הנובעים ממנו. לסיכונים סייבר, דלף מידע ואבטחת מידע פוטנציאל גבוה לגרימת נזק בהתממש אירוע משמעותי הכרוך בעלויות שיקום גבוהות. החדשנות בבנקאות בתקשורת גוררת סיכונים תפעוליים בדגש על סיכונים סייבר ואבטחת מידע. עקב כך, לצורך ניהול נאות של סיכונים סייבר, הורחבה והותאמה המסגרת הקיימת של ניהול סיכונים טכנולוגיים המידע ואבטחת מידע בבנק בהיבטי תפיסת מרחב האיום ויכולות ההגנה הנדרשות. הבנק נוקט בפעולות מניעה רבות להפחתת הסיכון כולל קידום מודעות בתחומי הסייבר ואבטחת מידע וביצוע תרגילים. בנוסף נבנתה אסטרטגיה ונכתבה מדיניות הגנת סייבר ואבטחת מידע ומונה מנהל הגנת סייבר שאחראי ליישום המדיניות. ניהול הגנת הסייבר מבוצע גם באמצעות שתי מסגרות, האחת בראשות ה-CRO הקבוצתי "וועדת היגוי ניהול הגנת הסייבר" והשנייה בראשות מנהל הגנת הסייבר "פורום מודיעין סייבר". במסגרת יישום הוראות ניהול בנקאי תקין 367 - "בנקאות בתקשורת", גובשה מדיניות בנקאות בתקשורת, מתקיימים בקבוצה פורומים למעקב אחר התפתחויות בתחום ומבוצעים דיווחים לגורמים הרלוונטיים בהתאם למדיניות.

לאור משבר נגיף הקורונה, הורחבה העבודה באמצעות עבודה מרחוק ברמת הקבוצה. כל פתרונות גישה מרחוק לוו ע"י מח' אבטחת מידע, הוגדרו ניטורים על העבודה מרחוק וגובש נוהל עבודה מרחוק שכולל היבטי אבטחת מידע.

לבנק פוליסת ביטוח "סייבר" ייעודית המקנה כיסוי ביטוחי לקבוצת הבנק בגין אירועי נזק שונים כתוצאה מאירוע כשל מחשבוני ו/או אירוע סייבר.

5. **סיכון טכנולוגיות המידע (כחלק מהסיכון התפעולי)** - הסיכון לכשל במידע ו/או במערכות המידע והתפעול של הבנק וכן תמיכה שאינה הולמת ומספקת את השירותים והתהליכים העסקיים הנדרשים על ידי הבנק למימוש יעדיו העסקיים. הסיכון מנוהל לפי מדיניות ניהול טכנולוגיות המידע ובהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 357. לאור העובדה כי בשנים האחרונות הסביבה הטכנולוגית מתפתחת והתלות בה הולכת וגדלה, נוצר הצורך בהגדלת הגמישות העסקית והטכנולוגית והצורך בהגברת השימוש בטכנולוגיות חדשות.

6. **סיכונים חוצי גבולות (CROSS BORDER)** (כחלק מסיכון הציות) - הבנק פועל בתחומי בנקאות שונים. בין שאר לקוחותיו, מספק הבנק שירותים גם ללקוחות שהינם תושבי חוץ. על רקע המאמצים המוגברים של מדינות שונות באיתור כספים של תושביהן המוחזקים מחוץ למדינת התושבות והמגמה של שיתוף פעולה בינלאומי במאבק בהעלמות מס, עלולה פעילות הבנק מול תושבי החוץ כאמור להגדיל את החשיפה של הבנק לסיכונים ציות שמקורם בפעילות חוצה גבולות (Cross Border) וכן לסיכונים מוניטין.

נקבעה מדיניות ייעודית לנושא, נקבעו נהלי עבודה, מתבצעת שורה של צעדים אופרטיביים לניהול וצמצום הסיכון, חשבוניות בסיכון גבוה בהיבטי סיכונים חוצי גבולות מזוהים ומסומנים, לקוחות להם אינדיקציות לתושבות מס זרה וכן כל הלקוחות החדשים נדרשים לחתום על הצהרות לעניין תושבות המס וויתור על סודיות.

ביום 6 בפברואר 2019 פורסמו תקנות מס הכנסה (יישום תקן אחיד לדיווח ולבדיקת נאותות של מידע על חשבונות פיננסיים), התשע"ט - 2019, המטמיעות לדין הישראלי את ההתחייבויות שמדינת ישראל לקחה על עצמה לאימוץ התקן הבינלאומי לחילופי מידע (תקן CRS), אשר פותח ע"י הארגון לשיתוף פעולה כלכלי (OECD), לצורך קיום חילופי מידע אוטומטיים על בסיס שנתי למטרות סיוע הדדי באכיפת מס בין מדינות. הבנק נערך ליישום החקיקה האמורה.

בהתאם לתקנות אלה, דיווח הבנק בשנת 2019 על לקוחות שלהם תושבות מס זרה ע"פ הצהרותיהם לשנים 2017-2018, והחל משנת 2020 ידווח הבנק על לקוחות שסווגו כברי דיווח בהסתמך על הצהרת תושבות שלהם או על סממן לתושבות מס במדינה זרה ברת דיווח בהתאם לאמור בתקנות, כפי שזוהו בתום השנה הקלנדרית הקודמת.

7. **סיכון בנקאות הוגנת (CONDUCT RISK)** (כחלק מסיכון הציות) - הבנק הטמיע ערכי הוגנות ושקיפות בפעילותו מול לקוחותיו וחיצוק עקרונות אלו בהתנהלותו השוטפת. ככלל, נדרש הבנק לוודא כי ההצעות הניתנות ללקוח מותאמות לצרכיו. אי עמידה בסטנדרט התנהלות ראוי חושפת את הבנק לסיכונים שונים כמו סיכוני ציות, משפטי, מוניטין וכיו"ב. לבנק קיימת מדיניות בנושא התנהלות עסקית נאותה המהווה חלק ממדיניות הציות ואחד מיעדיו של קצין הציות הינו לפעול להטמעת העקרונות בקרב האגפים השונים.

דיון בגורמי סיכון

לדיון בגורמי הסיכון ראה דוח הסיכונים לשנת 2019 ופרק סקירת הסיכונים בדוחות הכספיים לשנת 2019. לא היו שינויים בטבלת גורמי הסיכון בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 בהשוואה לטבלה שפורסמה בדוחות הכספיים לשנת 2019, למעט שינוי שבוצע ברבעון השני: סיכון איכות לווים ובטחונות וסיכון האשראי הכולל - הערכת הסיכון הועלתה, באופן זמני, לרמה "בינונית", לאור משבר נגיף הקורונה המתמשך, החשש למיתון והאטה והעלייה החדה בשיעור האבטלה, שעשויים ליצור קשיים בכושר ההחזר ותזרים המזומנים של הלקוחות במגזרי הפעילות השונים, בעיקר בענפי משק מסוימים שנפגעו משמעותית מן המשבר. כל זאת עשוי להשפיע לרעה על איכות הלווים ובהתאם על ההוצאות בגין הפסדי אשראי.

סקירת נכסי סיכון משוקללים (0V1)
(במיליוני ש"ח)

דרישות הון מזעריות	נכסי סיכון משוקללים		
	30.09.2020	30.06.2020	30.09.2020
569.1	4,919.3	4,948.4	סיכון אשראי (לא כולל סיכון אשראי של צד נגדי) (CCR) (גישה סטנדרטית)
0.1	0.9	0.5	סיכון אשראי צד נגדי (גישה סטנדרטית)
0.2	1.4	1.4	התאמה בגין סיכון אשראי (CVA)
9.9	88.3	86.3	סכומים מתחת לספי הניכוי (כפופים למשקל סיכון 250%)
579.3	5,009.8	5,036.5	סה"כ סיכון אשראי
0.6	4.6	5.0	סיכון שוק (גישה סטנדרטית)
59.7	508.3	519.5	סיכון תפעולי
639.6	5,522.7	5,561.0	סך הכל

(א) בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין ולעדכון הוראת השעה מיום 1 במרס 2020 (קורונה) בדבר יחסי ההון המזעריים, נדרש הבנק לעמוד ביחס הון כולל מזערי של 11.5%.

(ב) סיכון אשראי אינו כולל סיכון אשראי של צד נגדי, התאמה בגין סיכון אשראי וסכומים מתחת לסף הניכוי.

הון ומינוף

חלק 3 - הרכב ההון

הבנק מיישם את הוראות ועדת באזל בנושא מדידה הלימות הון, כפי שאומצו על ידי בנק ישראל בהוראות ניהול בנקאי תקין 201 עד 211. הוראות באזל מתייחסות ל- 3 נדבכים:

נדבך ראשון - דרישות הון מזעריות, המחושבות לכל אחד מסוגי הסיכונים בנפרד, כאשר לגבי סיכוני אשראי הגישות העיקריות הן:

1. הגישה הסטנדרטית המסתמכת בעיקר על נתוני דירוגי אשראי של חברות דירוג חיצוניות.
2. הגישות המתקדמות המבוססות על דירוגים פנימיים אשר חושבו בהתאם למודלים שפותחו על ידי הבנק (Internal Ratings-Based).

הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית לכלל החשיפות של הבנק, ובגין סיכון שוק מבוצע גם חישוב של הקצאת ההון הנדרשת בגין הסיכון הספציפי בתיק למסחר.

נדבך שני - עוסק בתהליך הפנימי להערכת נאותות ההון ביחס לפרופיל הסיכונים של הבנק - תהליך ה- ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) ובמערכי הפיקוח והבקרה שהבנק מיישם. תהליך ה- ICAAP נועד להבטיח קיום רמה הולמת של אמצעים הוניים שתתמוך בכלל הסיכונים הגלומים בפעילות הבנק, לרבות בהתחשב בתוכניות אסטרטגיות עתידיות, זאת מעבר לדרישות ההון המינימליות שעל הבנק להחזיק בהתאם לנדבך הראשון, ובכלל זה: סיכון ריכוזיות אשראי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון אינפלציה, סיכון צינת, סיכון הלבנת הון ומימון טרור, סיכון אסטרטגיה, סיכון משפטי, סיכון מוניטין ועוד. התהליך כולל, בין היתר, בחינת המנגנונים המובנים לזיהוי הסיכונים ומוקדי הסיכון וביצוע הערכת נאותות הונית על בסיס תרחישים שונים, בחינת קיום תהליכים פנימיים ליישום ממשל תאגידי נאות, שיפור ושדרוג מערכי הבקרה והביקורת וקיום תשתית תרחישי קיצון נאותה הכוללת תרחישי קיצון הוליסטיים. כמו כן, עוסק נדבך זה בתהליך הסקירה הפיקוחי (SREP) מול בנק ישראל.

נדבך שלישי - משמעת שוק - דרישות הגילוי והדיווח לציבור. הנדבך כולל את דרישות הגילוי בדיווח הכספי של תאגיד בנקאי.

במהלך חודש דצמבר 2017, פירסמה ועדת באזל לפיקוח בנקאי עדכון להוראות ל"מדידה והלימות הון", שאמור להיכנס לתוקף באופן מדורג החל מה-1 בינואר 2022 ועד 1 בינואר 2027. חשוב לציין כי בשלב זה, לא ידוע באיזה אופן ומתי יאומצו הוראות אלה בישראל.

אימוץ הוראות באזל ע"י בנק ישראל

הבנק מיישם את הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 211-201 בנושא מדידה והלימות הון כפי שעודכנו, על מנת להתאימן להנחיות באזל. בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין בדבר יחסי הון מזעריים, נדרש הבנק לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי של 9.00% ויחס הון כולל של 12.50% וזאת כתאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 24.0% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית.

לאור התפרצות נגיף הקורונה וכחלק מההתאמות להוראות ניהול בנקאי תקין, פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת שעה, הנוגעת לעדכון הוראה אשר כוללת הפחתת דרישות ההון הרגולטוריות החלות על הבנקים בנקודת אחוז אחת וכן עדכון להוראה 329 אשר מבטל את דרישות ההון של נקודת אחוז נוספת על הלוואות לדיור, שהועמדו בתקופת המשבר, זאת על מנת להבטיח את יכולתם של הבנקים להמשיך להציע אשראי. דרישות הון אלה היו בתוקף למשך שישה חודשים. ביום 16 בספטמבר 2020, פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 250 בנושא "הארכות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה". העדכון כולל הארכה של הוראת השעה בתקופה נוספת של שישה חודשים. ולאחר מכן, ככל שרלוונטי, יידרש הבנק להציג מתווה מדורג לצבירה מחודשת של ההון, ככל שנשחק, על פני שנתיים.

בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי הנדרשים על ידי הפיקוח על הבנקים, לפי נתוני מועד הדיווח הינם 8.00% ו- 12.50% בהתאמה.

יעדי ההון הפנימיים שנקבעו על ידי הדירקטוריון במסגרת תהליך ה- ICAAP, הינם כדלקמן:

- במצב עסקים רגיל - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ- 10.5% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ- 12.65%.
- במצב קיצון - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ- 7.0% ויחס הון כולל לא יפחת מ- 10.0%.

הרכב ההון הפיקוחי (CC1)

	ליום 30 בספטמבר 2019		ליום 30 בספטמבר 2020		
הפנייה	סכומים שלא נוכח מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III		סכומים שלא נוכח מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III		במיליוני ש"ח
					במיליוני ש"ח
הון עצמי רובד 1: מכשירים ועודפים					
1	17.0		17.0		הון מניות רגילות שהונפק על ידי התאגיד הבנקאי ופרמיה על מניות רגילות הכלולות בהון עצמי רובד 1
2	-	690.5	-	767.6	עודפים, לרבות דיבידנד שהוצע או שהוכרז לאחר תאריך המאזן
3	(7.2)	(4.1)	(14.2)	(11.3)	רווח כולל אחר מצטבר ועודפים שניתן להם גילוי
	(7.2)	703.4	(14.2)	773.3	הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
הון עצמי רובד 1: התאמות פיקוחיות וניכויים					
4		(*)		(*)	רווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההון של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי. בנוסף, בהתייחס להתחייבויות בגין מכשירים נגזרים, יש לגרוע את כל התאמות השווי החשבונאיות (DVA) הנובעות מסיכון האשראי העצמי של הבנק
	(5.4)	(5.4)	(4.0)	(4.0)	התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים
	(5.4)	(5.4)	(4.0)	(4.0)	מזה: בגין השפעת תכנית ההתייעלות
	(5.4)	(5.4)	(4.0)	(4.0)	סך כל ההתאמות הפיקוחיות והניכויים בהון עצמי רובד 1
	(1.8)	708.8	(10.2)	777.3	הון עצמי רובד 1
	(1.8)	708.8	(10.2)	777.3	הון רובד 1 נוסף לפני ניכויים
הון רובד 1 נוסף: ניכויים					
	-	-	-	-	סך כל הניכויים בהון רובד 1 נוסף
	-	-	-	-	הון רובד 1 נוסף
	(1.8)	708.8	(10.2)	777.3	הון רובד 1
הון רובד 2: מכשירים והפרשות					
5	2.9		1.9		מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר
					מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג'.
6	52.4		60.3		הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפי השפעת המס המתייחס
		55.3		62.2	הון רובד 2 לפני ניכויים
הון רובד 2: ניכויים					
	-	-	-	-	סך כל ההתאמות הפיקוחיות להון רובד 2
		55.3		62.2	הון רובד 2

	764.1	(10.2)	839.5	סך ההון
	-		-	סך הכל נכסי סיכון משוקללים בהתאם לטיפול שנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III
	5,279.2		5,561.0	סך נכסי סיכון משוקללים
יחסי הון וכריות לשימור הון				
	13.43%		13.98%	הון עצמי רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
	13.43%		13.98%	הון רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
	14.47%		15.10%	ההון הכולל (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
דרישות מזעריות שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים				
	9.00%		8.00%	יחס הון עצמי רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
	9.00%		8.00%	יחס הון רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
	12.50%		11.50%	יחס הון כולל מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקלול סיכון)				
7	30.1		34.5	מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי שהן מתחת לסף ההפחתה.
תקרה להכללת הפרשות ברובד 2				
6	52.4		60.3	הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה
	59.9		63.0	התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 תחת הגישה הסטנדרטית
מכשירי הון שאינם כשירים כהון פיקוחי הכפופים להוראות המעבר				
	2.9		1.9	סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון רובד 2 הכפופים להוראות המעבר [בהתאם להוראות המעבר בהוראה 299].
	6.7		7.7	סכום שנוכה מהון רובד 2 בשל התקרה

(1) יחס הון עצמי מזערי ויחס ההון הכולל הנדרש החל מדוח הכספי ל-31 למרס 2020 בהתאם להוראת שעה 250 הינו 8% ו 11.5%,

ליום 31 בדצמבר 2019		
הפנייה	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III	במיליוני ש"ח
הון עצמי רובד 1: מכשירים ועודפים		
		הון מניות רגילות שהונפק על ידי התאגיד הבנקאי ופרמיה על מניות רגילות הכלולות בהון עצמי רובד 1.
	17.0	עודפים, לרבות דיבידנד שהוצע או שהוכרז לאחר תאריך המאזן.
	-	רווח כולל אחר מצטבר ועודפים שניתן להם גילוי.
	(9.4)	הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים.
	(11.9)	
	716.5	
הון עצמי רובד 1: התאמות פיקוחיות וניכויים		
		רווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההוגן של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי. בנוסף, בהתייחס להתחייבויות בגין מכשירים נגזרים, יש לגרוע את כל התאמות השווי החשבונאיות (DVA) הנובעות מסיכון האשראי העצמי של הבנק.
	(*)	התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים
	(5.1)	מזה: בגין השפעת תכנית ההתייעלות
	(5.1)	סך כל ההתאמות הפיקוחיות והניכויים בהון עצמי רובד 1.
	(5.1)	הון עצמי רובד 1.
	(6.8)	
	721.6	
הון רובד 1 נוסף: מכשירים		
	-	הון רובד 1 נוסף לפני ניכויים.
	(6.8)	
	721.6	
הון רובד 1 נוסף: ניכויים		
	(6.8)	הון רובד 1.
	721.6	
הון רובד 2: מכשירים והפרשות		
	2.9	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר.
	52.0	הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפי השפעת המס המתייחס.
	54.9	הון רובד 2 לפני ניכויים.
הון רובד 2: ניכויים		
	54.9	הון רובד 2.
	(6.8)	סך ההון.
	-	סך הכל נכסי סיכון משוקללים בהתאם לטיפול שנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III
	5,347.2	סך נכסי סיכון משוקללים.
יחסי הון וכריות לשימור הון		
	13.50%	הון עצמי רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
	13.50%	הון רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
	14.52%	ההון הכולל (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
דרישות מזעריות שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים		
	9.00%	יחס הון עצמי רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים החל מיום 1 לינואר 2015
	9.00%	יחס הון רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
	12.5%	יחס הון כולל מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים החל מיום 1 ינואר 2015
סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקלול סיכון)		

ליום 31 בדצמבר 2019	
הפנייה	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III
	במיליוני ש"ח
	-
	זכויות שירות למשכנתאות.
	מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי שהן מתחת לסף ההפחתה.
	33.3
תקרה להכללת הפרשות ברובד 2	
	הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה.
	52.0
	התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 תחת הגישה הסטנדרטית.
	60.6
מכשירי הון שאינם כשירים כהון פיקוחי הכפופים להוראות המעבר	
	סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון רובד 2 הכפופים להוראות המעבר [בהתאם להוראות המעבר בהוראה 299].
	2.9
	סכום שנוכה מהון רובד 2 בשל התקרה.
	6.7

(*) מייצג סכום הנמוך מ-50 אלפי ש"ח.
(1) יחס הון עצמי מזערי יחס ההון הכולל הדרש החל מדו"ח ה-31 למרס 2020 בהתאם להוראת שעה 250 הינו 8% | 11.5%

חלק 4 - יחס המינוף

ביום 15 בנובמבר 2020 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 250 - התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה(הוראת שעה), במסגרתה עודכנה הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 218 בנושא יחס מינוף. העדכון מקל את דרישת יחס המינוף בחצי נקודת האחוז, כך שעל הבנק לעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-4.5% על בסיס מאוחד (במקום 5%), וזאת כתאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 24% מהיקף הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית. ההקלה תהיה בתוקף עד ליום 31 במרס 2021, כאשר לאחר מכן ההקלה תחול ל-24 חודשים נוספים, ובלבד שיחס המינוף לא יפחת מיחס המינוף במועד תום תוקף ההוראה, או יחס המינוף המינימלי שחל על התאגיד הבנקאי טרם להוראה, הנמוך מביניהם.

השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (LR1)

הירידה ביחס המינוף ברבעון השלישי לעומת הרבעון הקודם נובעת בעיקר מגידול בנכסי הבנק.

31 בדצמבר 2019	30 בספטמבר 2019	30 בספטמבר 2020	
מיליוני ₪			
8,693.9	8,577.0	9,988.5	סך הנכסים בהתאם לדוחות הכספיים המאוחדים
2.0	2.3	2.0	התאמות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים
644.7	634.6	636.8	התאמות בגין פריטים חוץ מאזניים (המרה של החשיפות החוץ מאזניות לסכומים שווי ערך אשראי)
49.7	50.0	57.4	התאמות אחרות (*)
9,390.3	9,263.9	10,684.7	חשיפה לצורך יחס המינוף

(*) עיקר סכום ההתאמות נובע מהפרשה קבוצתית להפרשי אשראי.

יחס המינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218 (LR2)

31 בדצמבר 2019	30 בספטמבר 2019	30 בספטמבר 2020	
מיליוני ש"ח			
חשיפות מאזניות			
8,743.2	8,626.1	10,045.6	נכסים במאזן (למעט נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך, אך לרבות ביטחונות) (סכומים בגין נכסים שנוכו בקביעת הון רובד 1)
8,743.2	8,626.1	10,045.6	סך חשיפות מאזניות (למעט בגין נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך)
חשיפות בגין נגזרים			
0.4	0.9	0.3	עלות השחלוף הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים (לדוגמא: לאחר הפחתת ביטחון משתנה במזומן כשיר)
2.0	2.3	2.0	סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
2.4	3.2	2.3	סך חשיפות בגין נגזרים
חשיפות חוץ מאזניות אחרות			
2,229.4	2,202.6	2,354.5	חשיפה חוץ מאזנית בערך נקוב ברוטו (התאמות בגין המרה לסכומים שווי ערך אשראי)
(1,584.7)	(1,568.0)	(1,717.7)	פריטים חוץ מאזניים
644.7	634.6	636.8	
הון וסך החשיפות			
721.6	708.8	777.3	הון רובד 1
9,390.3	9,263.9	10,684.7	סך החשיפות
יחס מינוף			
7.68%	7.65%	7.27%	יחס המינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218

חלק 5 - סיכון אשראי

סיכון האשראי הינו הסיכון שלווה או צד נגדי, לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק על פי הסכם האשראי. במסגרת יישום הוראות באזל מיישם הבנק את הגישה הסטנדרטית בגין החשיפה לסיכונים אשראי. במסגרת נדבך 2 מאותגרת הקצאת ההון של הנדבך הראשון ובמידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכונים אשראי.

השפעת התפשטות נגיף הקורונה

לנוכח המשך ההתמודדות עם משבר נגיף הקורונה וכחלק מהמתווה שהציג בנק ישראל, ממשיך הבנק לתמוך בצרכי הלקוחות בתקופה זו ומאפשר, בין היתר, דחיית תשלומי הלוואות ללקוחות. בד בבד במסגרת שיקולים להגדלת ההפרשה הקבוצתית לרמתה ביום 30 בספטמבר 2020, הבנק הניח הרעה בנתוני המשק, נוכח אי הוודאות השוררת בנוגע להשלכות אירוע הקורונה והגדיל את ההתאמות האיכותיות המתקבלות במודל הכמותי, המשמש לחישוב ההפרשה, בשיעורים ניכרים. במהלך הרבעון השלישי בוצע תהליך של הערכה מחדש של הסיווג ושל דירוג האשראי של הלוואות. הסיווגים הותאמו בהתאם למצב הכספי, יכולת החזר, ביטחונות וכיו"ב של הלווה. לפרטים בדבר ההפרשה הקבוצתית, ראה מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים בתמצית הדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2020.

שינויים בתנאי חובות במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה

לנוכח התפשטות נגיף הקורונה והשלכותיו האפשריות על מצב המשק והלווים, ומתוך מטרה לעודד תאגידי בנקאיים לפעול לייצוב לווים שלא עומדים או עשויים לא לעמוד במחויבויות התשלום החוזיות שלהם עקב נגיף הקורונה, פרסם בנק ישראל חוזרים לגבי דגשים לטיפול בחובות לגביהם בוצעו שינויים בתנאים ולשינויים נוספים בתנאי הלוואה. בהתאם לחוזרים נקבע, בין היתר, כי שינויים בתנאי הלוואות וביניהם דחייה במועדי תשלום, ויתורים על רבית פיגורים והארכות של תקופות לפרעון לא גורמים באופן אוטומטי לסיווג של הלוואות כחובות בעייתיים בארגון מחדש. בנק ישראל מעודד את הבנקים לבצע שינויים זהירים בתנאי הלוואות המבוססים על הבנת סיכון האשראי של הלווה, עקביים עם חוקים, תקנות והוראות רלבנטיות, ואשר יכולים לסייע לשרת את החוב. לפרטים בדבר הנחיות הפיקוח על הבנקים במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, ראה ביאור ג.1(2) בתמצית הדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2020.

מידע נוסף על חובות ששונ תנאיהם במסגרת ההתמודדות עם אירועי נגיף הקורונה, אשר לא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי:

חובות אשר תקופת דחיית התשלומים בניגם הסתיימה, נכון למועד הדיווח	פירוט נוסף של חובות שנמצאים בדחיית תשלומים, לפי משך תקופת דחיית התשלומים (2)		פירוט נוסף של יתרת החוב הרשומה של חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים					חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים, נכון למועד הדיווח			עסקים בינוניים	
	חובות לא בעייתיים	חובות לא בעייתיים	חובות לא בעייתיים	חובות לא בעייתיים	חובות לא בעייתיים	חובות לא בעייתיים	חובות לא בעייתיים	חובות לא בעייתיים	חובות לא בעייתיים	חובות לא בעייתיים		
חובות אשר תקופת דחיית התשלומים בניגם הסתיימה, נכון למועד הדיווח	חובות לגביהם בוצעה דחיה של יותר מ-3 ועד 6 חודשים	חובות לגביהם בוצעה דחיה של יותר מ-6 חודשים	סה"כ חובות לא בעייתיים	חובות בדירוג ביצועי	חובות אשראי, בפיגור 30 ימים או יותר	חובות שאינם בדירוג ביצועי אשראי	חובות בעייתיים	סכום התשלומים שנדחו	מספר הלוואות	חוב	יתרת רשומה	עסקים קטנים
0.0	5.8	3.0	0.0	3.0	3.0	0.0	0.0	2.0	3.3	7.0	5.0	עסקים קטנים
0.0	45.1	1.0	9.2	12.3	11.5	0.0	0.8	1.0	1.2	43.0	13.4	עסקים קטנים
0.0	42.7	10.4	11.7	23.2	20.7	0.0	2.5	0.5	1.9	360.0	23.6	פרטיים
0.0	93.6	14.4	20.9	38.5	35.2	0.0	3.3	(2) 3.5	6.4	410.0	42.0	סך הכל ליום 30.09.2020
									28.8	864.0	162.5	סך הכל ליום *30.06.2020
									6.2	150.0	18.1	סך הכל ליום *31.03.2020

* לרבות כל יתרות הלוואות של החייב.

(1) תקופת דחיית התשלומים הינה התקופה המצטברת של דחיות שניתנו לחוב מתחילת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, ואינה כוללת דחייה אשר לה הלווה זכאי לפי כל דין.

(2) מזה: סווגו כחובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית בסך 0.5 מיליוני ש"ח (ליום 30.6.20 לא היו חובות שסווגו כחובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית).

מאז פרוץ משבר הקורונה, הבנק מאמץ את ההקלות הרגולטוריות שניתנו על ידי בנק ישראל ומאפשר ללקוחותיו לדחות החזר תשלומים של הלוואות לפרק זמן של 3 עד 9 חודשים. עיקר הבקשות נתקבלו בתחילת המשבר, בחודשים מרס ואפריל. בחודש ספטמבר, הודיע בנק ישראל על הרחבה נוספת של המתווה, בו ביקש כי הבנקים יאפשרו דחייה נוספת עד סוף השנה (בקשות לדחייה ניתן להגיש עד ליום 31 בדצמבר 2020). עם תום תקופת ההקפאה הראשונה, ביום 30 ביוני 2020, חלה ירידה משמעותית בהלוואות שאינן לדיור המוקפאות. לצד זאת, הבנק עוקב באופן שוטף אחר הגביה בפועל וצרכי הלקוחות ומאפשר דחיה נוספת של תשלומי הלוואות, בהתאם למתווה. בנוסף, הבנק אפשר גם ללקוחות עסקיים, אשר היו מעוניינים, לדחות את תשלומי הלוואות. עיקר הבקשות התקבלו, כאמור, בתחילת המשבר.

איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1)

30 בספטמבר 2020				
יתרות ברוטו				
יתרות נטו	הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך	אחרים	פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר	
במיליוני ש"ח				
9,281.4	70.8	9,294.5	57.7	חובות, למעט איגרות חוב
525.0	-	525.0	-	איגרות חוב
2,351.6	3.5	2,352.1	3.0	חשיפות חוץ מאזניות
12,158.0	74.3	12,171.7	60.7	סך הכל

30 בספטמבר 2019				
יתרות ברוטו				
יתרות נטו	הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך	אחרים	פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר	
במיליוני ש"ח				
8,140.3	58.7	8,160.2	38.8	חובות, למעט איגרות חוב
305.6	-	305.6	-	איגרות חוב
2,200.4	2.5	2,202.7	0.2	חשיפות חוץ מאזניות
10,646.3	61.2	10,668.5	39.0	סך הכל

31 בדצמבר 2019				
יתרות ברוטו				
יתרות נטו	הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך	אחרים	פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר	
במיליוני ש"ח				
8,303.7	59.8	8,310.5	53.0	חובות, למעט איגרות חוב
258.8	-	258.8	-	איגרות חוב
2,227.2	2.5	2,229.5	0.2	חשיפות חוץ מאזניות
10,789.7	62.3	10,798.9	53.2	סך הכל

שיטות להפחתת סיכון אשראי (CR3)
(במיליוני ש"ח)

מובטחים								לא מובטחים	ליום 30 בספטמבר 2020
על ידי נגזרי אשראי		על ידי ערבויות פיננסיות		מזה: על ידי בטחון		מזה: סך הכל	מזה: סך הכל	מזה: סך הכל	
מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית				
-	-	-	-	131.6	375.9	131.6	375.9	8,905.5	חובות, למעט איגרות חוב
-	-	-	-	-	-	-	-	525.0	איגרות חוב
-	-	-	-	131.6	375.9	131.6	375.9	9,430.5	סך הכל
-	-	-	-	0.2	0.2	0.2	0.2	57.5	מזה: פגום או בפיגור של 90 ימים או יותר

מובטחים								לא מובטחים	ליום 30 בספטמבר 2019
על ידי נגזרי אשראי		על ידי ערבויות פיננסיות		מזה: על ידי בטחון		מזה: סך הכל	מזה: סך הכל	מזה: סך הכל	
מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית				
-	-	-	-	122.4	375.9	122.4	375.9	7,764.3	חובות, למעט איגרות חוב
-	-	-	-	-	-	-	-	305.6	איגרות חוב
-	-	-	-	122.4	375.9	122.4	375.9	8,070.0	סך הכל
-	-	-	-	0.2	0.2	0.2	0.2	35.4	מזה: פגום או בפיגור של 90 ימים או יותר

מובטחים								לא מובטחים	ליום 31 בדצמבר 2019
על ידי נגזרי אשראי		על ידי ערבויות פיננסיות		מזה: על ידי בטחון		מזה: סך הכל	מזה: סך הכל	מזה: סך הכל	
מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית				
-	-	-	-	130.2	375.9	130.2	375.9	7,927.8	חובות, למעט איגרות חוב
-	-	-	-	-	-	-	-	258.8	איגרות חוב
-	-	-	-	130.2	375.9	130.2	375.9	8,186.6	סך הכל
-	-	-	-	0.2	0.2	0.2	0.2	52.8	מזה: פגום או בפיגור של 90 ימים או יותר

**הגישה הסטנדרטית - חשיפות לאחר הפחתת בטחונות (CRM) לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון (CR5)
(במיליוני ש"ח)**

סוגי נכסים ל- 30 בספטמבר 2020	0%	10%	20%	35%	50%	75%	100%	150%	250%	סה"כ סכום חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)
ריבוניות ובנקים מרכזיים	2,312.6	-	-	-	-	-	-	-	-	2,312.6
יישויות סקטור ציבורי (PSE)	-	-	58.9	-	-	-	-	-	-	58.9
תאגידים בנקאיים	-	-	2,484.0	-	-	-	-	-	-	2,484.0
תאגידים חשיפות קמעונאיות ליחידים	-	-	-	-	-	4,565.7	-	-	-	4,565.7
הלוואות לעסקים קטנים	-	-	-	-	-	60.0	-	-	-	60.0
בביטחון נדל"ן מסחרי	-	-	-	-	-	-	102.4	-	-	102.4
הלוואות בפיגור	-	-	-	-	-	-	18.9	8.0	-	26.9
נכסים אחרים	55.4	-	-	-	-	-	86.3	-	34.5	176.2
סך הכל	2,368.0	-	2,543.0	-	-	4,625.7	958.6	8.0	34.5	10,537.8

סוגי נכסים ל- 30 בספטמבר 2019	0%	10%	20%	35%	50%	75%	100%	150%	250%	סה"כ סכום חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)
ריבוניות ובנקים מרכזיים	1,969.8	-	-	-	-	-	-	-	-	1,969.8
יישויות סקטור ציבורי (PSE)	-	-	57.5	-	-	-	-	-	-	57.5
תאגידים בנקאיים	-	-	1,469.1	-	-	-	-	-	-	1,469.1
תאגידים חשיפות קמעונאיות ליחידים	-	-	-	-	-	4,516.1	-	-	-	4,516.1
הלוואות לעסקים קטנים	-	-	-	-	-	97.8	-	-	-	97.8
בביטחון נדל"ן מסחרי	-	-	-	-	-	-	101.2	-	-	101.2
הלוואות בפיגור	-	-	-	-	-	-	1.1	22.6	-	23.7
נכסים אחרים	49.9	-	-	-	-	-	43.6	-	30.1	123.6
סך הכל	2,019.7	-	1,526.6	-	-	4,613.9	916.2	22.6	30.1	9,129.1

היתרות בגילוי כוללות יתרות חוב מאזניות וחוזן מאזניות, למעט השקעות בתאגידים פיננסיים ומיסים נדחים מתחת לסף הניכוי הכפופים למשקל סיכון של 250%.

סה"כ סכום חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)	250%	150%	100%	75%	50%	35%	20%	10%	0%	סוגי נכסים ל- 31 בדצמבר 2019
2,045.3	-	-	-	-	-	-	-	-	2,045.3	ריבוניות ובנקים מרכזיים
67.1	-	-	-	-	-	-	67.1	-	-	יישיות סקטור ציבורי (PSE)
1,458.5	-	-	-	-	-	-	1,458.5	-	-	תאגידים בנקאיים
809.0	-	-	809.0	-	-	-	-	-	-	תאגידים
4,546.8	-	-	-	4,546.8	-	-	-	-	-	חשיפות קמעונאיות ליחידים
75.6	-	-	-	75.6	-	-	-	-	-	הלוואות לעסקים קטנים
99.9	-	-	99.9	-	-	-	-	-	-	בביטחון נדל"ן מסחרי
28.3	-	24.3	4.0	-	-	-	-	-	-	הלוואות בפיגור
125.5	33.3	-	42.0	-	-	-	-	-	50.2	נכסים אחרים
9,256.0	33.3	24.3	954.9	4,622.4	-	-	1,525.6	-	2,095.5	סך הכל

היתרות בגילוי כוללות יתרות חוב מאזניות וחוז' מאזניות, למעט השקעות בתאגידים פיננסיים ומיסים נדחים מתחת לסף הניכוי הכפופים למשקל סיכון של 250%.

מידע נוסף על סיכוני אשראי

הבנק ממשיך לפעול לעדכון מוקדי הסיכון בתיק האשראי ולנטר את הלקוחות אשר עלולים להיות מושפעים מהתמשכות המשבר. הבנק נוקט באמצעים למזעור סיכוני האשראי. מניתוח אשראי לפי מגזרי פעילות וענפי משק בבנק ניתן לראות כי הענפים שזוהו ככאלה שעשויים להיפגע משמעותית מהמשבר הינם: שירותים עסקיים, שירותי הארחה ואוכל. משקי הבית עלולים להפגע אף הם מהמשבר, בעיקר לאור הגידול החד בשיעור מבקשי התעסוקה ואי הוודאות הכלכלית התעסוקתית. כ-75% מהאשראי הצרכני בבנק הינו מבעלי הכנסה חודשית מעל 10 אלפי ש"ח. שיעור סך האשראי שנדחה מהווה כ-0.8 מסך האשראי לציבור. עם תום תקופת ההקפאה הראשונה ביום 30 ביוני 2020, חלה ירידה בהיקף האשראי המוקפא. לצד זאת, הבנק עוקב באופן שוטף אחר הגביה בפועל וצרכי הלקוחות ומאפשר דחיה נוספת של תשלומי הלוואות, בהתאם להקלות הרגולטוריות ומצב הלווה.

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק (במיליוני ש"ח)

חובות (2) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) (3)							סיכון אשראי כולל (1)			ליום 30 בספטמבר 2020	פעילות לווים בישראל
הפסדי אשראי (4)			* מזה:								
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות בגין הפסדי אשראי	פגום	בעייתי (6)	חובות (2)	סך הכל*	בעייתי (6)	דירוג ביצועי אשראי (5)	סך הכל	ציבור-מסחרי	
0.1	-	-	-	-	10.7	12.7	-	11.9	12.7	-	חקלאות
1.6	0.9	(2.2)	0.3	0.4	105.8	113.1	0.4	112.4	113.1	-	תעשייה
6.6	0.2	2.1	10.3	10.2	208.1	370.5	10.5	348.4	370.7	-	בניה ונדל"ן - בינוי
0.6	-	0.1	-	0.0	124.1	125.7	-	125.7	125.7	-	בניה ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
0.1	-	-	-	-	24.7	29.0	-	32.8	32.8	-	אספקת חשמל ומים
5.9	0.1	4.2	-	13.2	116.0	141.1	13.2	127.2	141.2	-	מסחר
0.1	-	0.1	0.1	0.1	3.4	7.0	0.1	4.4	7.0	-	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
1.2	(0.1)	(0.1)	-	3.9	44.0	58.9	3.9	50.5	58.9	-	תחבורה ואחסנה
-	-	-	-	0.1	1.1	3.1	0.1	3.0	3.1	-	מידע ותקשורת
0.3	-	-	-	-	74.7	82.3	-	81.4	82.3	-	שירותים פיננסיים
2.5	-	0.7	1.7	1.8	58.6	80.9	1.8	78.7	80.9	-	שירותים עסקיים
1.2	0.1	0.5	-	1.6	148.1	179.2	1.6	175.0	179.2	-	שירותים ציבוריים וקהילתיים
20.2	1.2	5.4	12.4	31.3	919.3	1,203.5	31.6	1,151.4	1,207.6	-	סך הכל מסחרי
54.1	5.1	12.9	39.2	53.0	4,159.8	6,160.9	53.0	5,977.8	6,160.9	-	אנשים פרטיים
74.3	6.3	18.3	51.6	84.3	5,079.1	7,364.4	84.6	7,129.2	7,368.5	-	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	2,483.3	2,483.3	-	2,484.3	2,484.4	-	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	620.6	621.6	-	1,141.7	1,141.7	-	ממשלת ישראל
74.3	6.3	18.3	51.6	84.3	8,183.0	10,469.3	84.6	10,755.2	10,994.6	-	סך הכל פעילות בישראל

(1) סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות (2), אג"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים, וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 8,183.0 מיליוני ש"ח, 525.0 מיליוני ש"ח, 0.3 מיליוני ש"ח ו-2,286.3 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, פקדונות בבנקים וחובות אחרים.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).

(5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(6) סיכון אשראי מאזני וחץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

ליום 31 בדצמבר 2019

חובות (2) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) (3)							סיכון אשראי כולל (1)			פעילות לווים בישראל ציבור- מסחרי
הפסדי אשראי (4)			* מזה:				סך הכל	דירוג ביצוע אשראי (5)	בעייתי (6)	
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאות נטו	הוצאות בגין הפסדי אשראי	פגום	בעייתי (6)	חובות (2)	סך הכל*				
0.1	-	-	-	-	17.9	19.8	-	16.3	19.8	חקלאות
4.9	(0.3)	(1.9)	1.0	19.6	105.7	117.9	19.6	93.2	117.9	תעשייה
5.0	(0.7)	2.6	8.1	8.1	190.7	380.7	8.4	365.7	381.2	בניה ונדל"ן - בינוי
0.4	-	-	-	-	129.3	131.9	-	125.4	131.9	בניה ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
0.1	-	-	-	-	26.2	29.1	-	31.1	33.9	אספקת חשמל ומים
1.7	-	0.7	-	-	159.8	175.5	-	173.7	175.6	מסחר
-	-	(0.1)	-	-	3.5	7.1	-	4.4	7.1	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
1.1	0.1	-	-	4.0	49.7	64.5	4.0	54.9	64.5	תחבורה ואחסנה
-	0.1	-	0.1	0.1	5.4	7.5	0.1	7.1	7.5	מידע ותקשורת
0.2	-	-	-	-	65.6	71.5	-	69.9	71.5	שירותים פיננסיים
1.9	-	(0.1)	1.7	1.8	44.0	59.1	1.9	56.8	59.5	שירותים עסקיים אחרים
0.6	-	0.2	0.2	0.2	183.4	211.4	0.2	209.0	211.4	שירותים ציבוריים וקהילתיים
16.0	(0.8)	1.4	11.1	33.8	981.2	1,276.0	34.2	1,207.5	1,281.8	סך הכל מסחרי
46.3	5.7	9.3	31.8	53.0	4,135.0	6,019.4	53.1	5,728.3	6,019.4	אנשים פרטיים
62.3	4.9	10.7	42.9	86.8	5,116.2	7,295.4	87.3	6,935.8	7,301.2	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	1,453.6	1,453.6	-	1,460.4	1,460.4	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	624.3	625.3	-	874.0	874.0	ממשלת ישראל
62.3	4.9	10.7	42.9	86.8	7,194.1	9,374.3	87.3	9,270.2	9,635.6	סך הכל פעילות בישראל

(1) סיכון אשראי מאזני וחוזי מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות (2), אג"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים, וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוזי מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 7,194.1 מיליוני ש"ח, 258.8 מיליוני ש"ח, 0.5 מיליוני ש"ח ו- 2,182.2 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, פקדונות בבנקים וחובות אחרים.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוזי מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוזי מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).

(5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(6) סיכון אשראי מאזני וחוזי-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

מידע נוסף על סיכון אשראי

סיכון אשראי לאנשים פרטיים ללא הלוואות לדיור

בשנים האחרונות ועד לפרוץ משבר הקורונה, הצריכה הפרטית הייתה במגמת צמיחה וכפועל יוצא גם היקף האשראי לאנשים פרטיים. הבנק מעמיד אשראי צרכני למגוון משקי הבית המורכב בעיקר מלקוחות שכירים במערכת החינוך. מדיניות האשראי לאנשים פרטיים משקפת את תיאבון הסיכון של הבנק וכוונותיו לגבי רמות הסיכון שברצונו ליטול וכן את הפרופיל הרצוי לתיק האשראי לאנשים פרטיים והיקפו ביחס לתיק האשראי הכולל.

השפעת התפשטות נגיף הקורונה על האשראי לאנשים פרטיים

התפשטות נגיף הקורונה בארץ ובעולם הביא למשבר כלכלי במשק, הכולל תנודתיות בפתחה וסגירה של עסקים ומקומות עבודה ועליה חדה בשיעורי האבטלה, לרבות עובדים שהוצאו לחל"ת. כחלק ממאמצי הבנק לנהוג ברגישות ובאורך רוח כלפי הלקוחות, אימץ הבנק את המתווים שהוצעו על ידי בנק ישראל לביצוע דחיות תשלומים. אימוץ המתווים כאמור, הביא לעיכוב בהתחמשות הסיכונים הקיימים של הלקוחות ולקושי באמידת מלוא עוצמת הפגיעה באשראי לאנשים פרטיים בבנק. עם זאת, הבנק בחן את הסיכונים, כפי שידועים עד כה והגדיל את הסיווג לאנשים פרטיים ואת ההפרשות הקבוצתיות בהתאם.

להלן התפלגות סיכון אשראי לאנשים פרטיים:

השינוי באחוזים %	31 בדצמבר 2019	השינוי באחוזים %	30 בספטמבר 2019	30 בספטמבר 2020	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
(12.0)	939.5	(11.3)	932.1	826.5	יתרות עובר ושב ויתרות מנוצלות בכרטיסי אשראי
4.3	3,195.5	5.2	3,169.9	3,333.3	הלוואות אחרות
0.6	4,135.0	1.4	4,102.0	4,159.8	סך הכל סיכון אשראי מאזני
11.8	726.7	10.7	734.0	812.7	מסגרת עו"ש לא מנוצלת
6.5	896.1	8.1	882.4	954.3	מסגרת כרטיסי אשראי לא מנוצלת
(10.5)	261.6	(9.5)	258.7	234.1	סיכון אשראי חוץ מאזני אחר
6.2	1,884.4	6.7	1,875.1	2,001.1	סך סיכון אשראי חוץ מאזני
2.4	6,019.4	3.1	5,977.1	6,160.9	סך הכל סיכון אשראי כולל
1.8	3,860.2	2.9	3,818.3	3,928.1	ממוצע היקף האשראי, כולל משיכות יתר בעו"ש, כרטיסי אשראי והלוואות

להלן התפלגות סיכון האשראי מסך החובות לאנשים פרטיים:

השינוי באחוזים %	31 בדצמבר 2019	השינוי באחוזים %	30 בספטמבר 2019	30 בספטמבר 2020	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
23.3	31.8	56.8	25.0	39.2	סיכון אשראי פגום
(34.9)	20.9	(41.4)	23.2	13.6	סיכון אשראי בעייתי לא פגום
0.6	4,082.3	1.3	4,053.8	4,107.0	סיכון אשראי לא בעייתי
0.6	4,135.0	1.4	4,102.0	4,159.8	סך כל סיכון אשראי
(17.5)	6.3	4.0	5.0	5.2	מזה: חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר יתרת ארגוני החוב שבהסדר מתוך האשראי הבעייתי
16.5	26.6	31.4	23.6	31.0	שיעור ההוצאה להפסדי אשראי מסך האשראי (1)
	0.22%		0.17%	0.41%	

על בסיס שנתי

לפרוט נוסף ראה פרק סיכון אשראי בסקירת סיכונים בדוח ההנהלה והדירקטוריון ל- 30.09.20.

חלק 5 א - סיכון אשראי של צד נגדי

סיכון אשראי של צד נגדי הוא הסיכון שהצד הנגדי לעסקה יכנס לכשל טרם מועד הסילוק הסופי של התשלומים בגין העסקה. הפסד כלכלי ייגרם אם בעת כניסתו של הצד הנגדי למצב של כשל, יהיו עסקאות עמו בעלות ערך כלכלי חיובי לבנק. סיכון אשראי צד נגדי בבנק מתבטא בפעילות בנגזרים מול מוסדות פיננסיים. בניגוד לחשיפת האשראי, בה החשיפה היא חד צדדית והבנק נושא לבדו בסיכון להפסד, סיכון צד נגדי יוצר סיכון דו-צדדי להפסד וזאת בהתאם להיות ערך העסקה חיובי או שלילי עבור כל אחד מצדדי העסקה. שווי השוק של העסקאות אינו וודאי והוא יכול להשתנות לאורך חיי העסקה בשל שינויים בפרמטרים הרלוונטיים בשוק.

סיכון אשראי צד נגדי SA-CCR

במרס 2014 פרסמה וועדת באזל לפיקוח הבנקאי (BCBS) הוראה בדבר "גישה סטנדרטית לחישוב חשיפה לסיכון אשראי צד נגדי SA-CCR". גישה זו היא חלק ממסמך "הוראת באזל 3 - השלמת הרפורמות לאחר המשבר" המוכרת גם כ"באזל 4". בספטמבר 2017 שלח בנק ישראל דרישה לביצוע סקר השפעה כמותית. הבנק ביצע את הסקר כנדרש. שיטת המדידה החדשה צפויה לשנות את אופן חישוב הקצאת ההון בגין סיכון אשראי הגלום במכשירים נגזרים. באפריל 2019 הודיע בנק ישראל שבכוונתו לפעול להכנסת הוראה זו שנה לאחר תאריך היישום בפועל באיחוד האירופאי. באוקטובר 2019 פרסמה ועדת באזל שהיישום באירופה נקבע לתאריך ה-28 ביוני 2021, כך שהמועד הנוכחי ליישום בישראל הוא 28 ביוני 2022. הבנק נערך לכניסת ההוראה.

ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי הגישה הפיקוחית (CCR1) (במיליוני ש"ח)

RWA	EAD לאחר CRM	חשיפה פוטנציאלית עתידית	עלות שחלוף	30 בספטמבר 2020
0.5	2.2	1.9	0.2	שיטת החשיפה הנוכחית הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקאות מימון ניירות ערך ((SFT) (*)
-	-	-	-	
0.5	2.2	1.9	0.2	סך הכל

RWA	EAD לאחר CRM	חשיפה פוטנציאלית עתידית	עלות שחלוף	30 בספטמבר 2019
1.5	3.1	2.2	0.9	שיטת החשיפה הנוכחית הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקאות מימון ניירות ערך ((SFT) (*)
-	-	-	-	
1.5	3.1	2.2	0.9	סך הכל

RWA	EAD לאחר CRM	חשיפה פוטנציאלית עתידית	עלות שחלוף	31 בדצמבר 2019
0.9	2.4	2.0	0.4	שיטת החשיפה הנוכחית הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקאות מימון ניירות ערך ((SFT) (*)
-	-	-	-	
0.9	2.4	2.0	0.4	סך הכל

(*) לבנק אין חשיפה לעסקאות מימון ניירות ערך.

הקיטון בהשוואה ל-31.12.19 נובע בעיקר מקיטון בחשיפה מאזנית.

הקצאת הון בגין התאמת שערך לסיכון אשראי (CCR2) (CVA) (במיליוני ש"ח)

30 בספטמבר 2020		EAD לאחר CRM	RWA
כל התיקים שמחשבים בגינם CVA לפי גישה סטנדרטית		2.2	1.4
הסה"כ שמחשבים בגינם CVA		2.2	1.4
30 בספטמבר 2019		EAD לאחר CRM	RWA
כל התיקים שמחשבים בגינם CVA לפי גישה סטנדרטית		3.1	1.3
הסה"כ שמחשבים בגינם CVA		3.1	1.3
31 בדצמבר 2019		EAD לאחר CRM	RWA
כל התיקים שמחשבים בגינם CVA לפי גישה סטנדרטית		2.4	1.3
הסה"כ שמחשבים בגינם CVA		2.4	1.3

הקיטון בהשוואה ל-31.12.19 נובע בעיקר מקיטון בחשיפה מאזנית.

חלק 6: סיכון שוק

סיכון שוק (סיכון פיננסי) הינו סיכון קיים או עתידה להפסד או לירידת ערך הנובע משינוי בשווי הכלכלי של מכשיר פיננסי, תיק מסוים או קבוצת תיקים וברמה הכוללת, עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים ובכללם: סיכון ריבית, סיכון מטבע, סיכון אינפלציה, סיכון מחיר מניות וסיכון תגודתיות.

השפעת התפשטות נגיף הקורונה

בעוד שברבעון הראשון ירידות בשערי נכסים סחירים, שינויים בעקומי ריבית בארץ ובעולם ובמרווחי אגרות חוב יצרו השפעה לרעה על שווי הנכסים הסחירים של הבנק, ברבעון השני והשלישי חלה התאוששות בשווקים ובשווי נכסים אלו. במהלך הרבעון השלישי של השנה, חלה עליה של כ-1.1 מיליון ש"ח בשווי תיק אגרות החוב הזמן למכירה.

סיכונים שוק בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים

במסגרת יישום הוראות באזל בחר הבנק ליישם את הגישה הסטנדרטית בגין החשיפה לסיכונים שוק. להלן פירוט רכיבי סיכון השוק:

סיכון שוק בגישה הסטנדרטית (MR1)

30 בספטמבר 2020	30 בספטמבר 2019	31 בדצמבר 2019
במיליוני ₪		
מוצרים ישירים (outright products)		
3.0	1.9	1.8
2.0	1.6	5.2
5.0	3.5	7.0
סיכון שיעור ריבית (כלל וספציפי)		
סיכון שער חליפין		
סך הכל		

חלק 7 - סיכון נזילות

רקע

סיכון הנזילות הינו סיכון שהבנק יתקשה לעמוד בהתחייבויותיו בשל משיכות בלתי צפויות מפיקדונות הציבור, ביקוש בלתי צפוי לאשראי ואי ודאות לגבי זמינות המקורות, והתחייבויות בלתי צפויות אחרות, לרבות ירידה חדה בשווי הנכסים שעומדים לרשות הבנק. התממשות הסיכון עלולה לגרום לבנק מחסור באמצעים נזילים אשר בניגוי יאלץ הבנק לממש נכסים במחירים הנמוכים ממחירי שוק ו/או לגייס מקורות במחיר גבוה ממחיר שוק ובמקרי קיצון ואף להוות סכנה ליציבותו של הבנק. ברבעון הראשון של 2020 היה יחס כיסוי הנזילות גבוה מעל המגבלות הרגולטוריות.

השפעת התפשטות נגיף הקורונה

התפשטות משבר הקורונה הביאה בתגובה, למהלכי הפחתות ריבית לזמן קצר על ידי הבנקים המרכזיים ולנקיטה במגוון צעדי הרחבה מוניטריים ואספקת נזילות לשווקים. החל משלב זיהוי משבר הקורונה, שמר הבנק על יתרות נזילות במט"ח ובשקלים גבוהות ממצב עסקים רגיל וכן נשמר יחס כיסוי נזילות גבוה מעבר למגבלות הרגולטוריות והפנימיות בכל המגזרים. הבנק ממשיך לשמור על יחס נזילות גבוה.

יחס כיסוי הנזילות של הבנק לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020 עמד על 192% בהשוואה ל-213% בשלושת החודשים שנסתיימו ביום 31 בדצמבר 2019. הקיטון ביחס כיסוי הנזילות נבע בעיקר בתזרים הנכנס. יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים הינו 100%. למידע נוסף בדבר יחס כיסוי הנזילות ראה ביאור 9 לדוחות הכספיים.

להלן פירוט רכיבי יחס כיסוי הנזילות הממוצע (L1Q1):

לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020		
סך ערך משוקלל (ממוצע)	לא סך ערך משוקלל (ממוצע)	
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
1,189.7		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
		תזרימי מזומנים יוצאים
462.1	7,295.8	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים
189.0	3,783.0	מזה: פיקדונות יציבים
239.1	2,371.8	פיקדונות פחות יציבים
34.0	1,142.0	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראת ניהול בנקאי תקין 221)
634.5	1,043.5	מימון סיסטנאי בלתי מובטח
634.5	1,043.5	מזה: פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
95.7	1,853.9	דרישות נזילות נוספות
95.7	1,853.9	קווי אשראי ונזילות
30.0	368.0	מחויבויות מימון מותנות אחרות
1,222.3		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
		תזרימי מזומנים נכנסים
566.9	664.9	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
26.0	125.0	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
592.9	789.9	סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים
1,189.7		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
629.4		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
192%		יחס כיסוי נזילות *

* במונחים של מחצעים פשוטים של 75 תצפיות יומיות.

לשלושת החודשים שנסתיימו		
ביום 30 בספטמבר 2019		
סך ערך משוקלל (ממוצע)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע)	
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
922.5		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
		תזרימי מזומנים יוצאים
366.9	6,021.3	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים
158.0	3,156.0	מזה: פיקדונות יציבים
174.9	1,735.3	פיקדונות פחות יציבים
34.0	1,130.0	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראת ניהול בנקאי תקין 221)
653.3	1,017.3	מימון סיטונאי בלתי מובטח
653.3	1,017.3	מזה: פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
-	-	חובות לא מובטחים
90.0	1,734.4	דרישות נזילות נוספות
-	-	מזה: תזרימים יוצאים בנין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
90.0	1,734.4	קווי אשראי ונזילות
-	-	מחויבויות מימון חוזיות אחרות
32.1	397.4	מחויבויות מימון מותנות אחרות
1,142.3		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
		תזרימי מזומנים נכנסים
-	-	הלוואות מובטחות (למשל עסקאות מכר חוזר)
657.2	742.2	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
27.0	130.0	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
684.2	872.2	סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים
922.5		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
458.1		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
204%		יחס כיסוי נזילות *

* במונחים של ממוצעים פשוטים של 78 תצפיות יומיות.

לשלושת החודשים שנסתיימו		
ביום 31 בדצמבר 2019		
סך ערך משוקלל (ממוצע)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע)	
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
874.2		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
		תזרימי מזומנים יוצאים
368.2	6,036.1	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים
158.0	3,164.0	מזה: פיקדונות יציבים
177.2	1,761.1	פיקדונות פחות יציבים
33.0	1,111.0	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראת ניהול בנקאי תקין 221)
633.0	996.0	מימון סיטונאי בלתי מובטח
633.0	996.0	מזה: פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
-	-	חובות לא מובטחים
91.1	1,750.4	דרישות נזילות נוספות
-	-	מזה: תזרימים יוצאים בגין השיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
91.1	1,750.4	קווי אשראי ונזילות
-	-	מחויבויות מימון חוזיות אחרות
33.1	400.8	מחויבויות מימון מותנות אחרות
1,125.4		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
		תזרימי מזומנים נכנסים
-	-	הלוואות מובטחות (למשל עסקאות מכר חוזר)
677.3	773.3	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
26.0	126.0	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
703.3	899.3	סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים
874.2		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
422.1		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
213%		יחס כיסוי נזילות *

* במונחים של ממוצעים פשוטים של 75 תצפיות יומיות.

הרכב הנכסים הנזילים באיכות גבוהה (במיליוני ש"ח)

ממוצע לרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2019*	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019	ממוצע לרבעון הדוח * 1,204.7	יתרה לתאריך הדוח 1,365.4	
888.2	1,164.5	1,204.7	1,365.4	נכסי רמה 1
				נכסי רמה 2
888.2	1,164.5	1,204.7	1,365.4	סך הכל HQLA

* במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.

דורון סנל
מנהל סיכונים ראשי

גבריאל טייטל
מנהל כללי

אילן מצרי
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור דוח הסיכונים המפורט באינטרנט: 19 בנובמבר 2020